

Na podlagi četrtega odstavka a28.b člena Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22) minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdaja

P R A V I L N I K

o obsegu in načinu vzorčenja kmetijskih tal, parametroh za spremljanje stanja kmetijskih tal, metodologiji vzorčenja tal, o postopkih analiziranja vzorcev tal, o načinu zagotavljanja kakovosti in o vsebini poročila o stanju kmetijskih tal

1. člen (vsebina)

Ta pravilnik za spremljanje stanja tal določa obseg in način vzorčenja kmetijskih tal, parametre za spremljanje stanja kmetijskih tal, metodologijo vzorčenja in analiziranja vzorcev tal, način zagotavljanja kakovosti ter vsebino poročila o stanju kmetijskih tal.

2. člen (pomen izrazov)

Pomen izrazov za potrebe tega pravilnika:

- **enota vzorca tal** je del tal, ki se ga pri vzorčenju odvzame z opremo za jemanje vzorcev iz posamezne globine tal za pripravo združenega vzorca tal;
- **organska snov v tleh** je organski ogljik v mineralnih in organskih tleh, vključno s šoto, in živimi koreninami, ki so tanjše od 2 mm;
- **vzorec tal** je vzorec, sestavljen iz več enot tal, odvzetih na vzorčnem mestu, in homogeniziran tako, da odraža povprečne kemijske, fizikalne in morfološke lastnosti celotnega vzorčnega mesta na določeni globini in s tem zagotavlja reprezentativnost vzorčnega mesta;
- **vzorčno mesto za vzorčenje tal** je prostorsko določeno območje tal, kjer se na več odzemnih mestih odvzemajo vzorci tal;

3. člen (način in pogostost vzorčenja v kmetijskih tal)

(1) Vzorčenje tal za potrebe tega pravilnika se izvaja na vzorčni mreži 1 x 1 km, ki vključuje načrtovanje, izbiro in določitev vzorčnih mest za spremljanje stanja kmetijskih tal.

(2) Mreža vzorčnih mest iz prejšnjega odstavka se lahko dopolni tudi z dodatnimi vzorčnimi mesti, če se izkaže, da je treba na določenem območju zagotoviti podrobnejše spremljanje stanja kmetijskih tal na več vzorčnih mestih.

(3) Vzorčenje tal iz prejšnjega odstavka se izvaja na kmetijskih zemljiščih enkrat letno na najmanj 100 izbranih vzorčnih mestih izmed vseh vzorčnih mest, določenih v vzorčni mreži iz prejšnjega odstavka.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek se vzorčenje kmetijskih tal za potrebe ugotavljanja degradacije kmetijskih tal izvaja na najmanj 50 izbranih vzorčnih mestih izmed vseh vzorčnih mest, določenih v vzorčni mreži iz prvega odstavka tega člena.

(5) Vzorčenje iz drugega odstavka tega člena se v posameznem opazovanem obdobju izvede med 1. marcem in 31. oktobrom.

(6) Pri ponovnem vzorčenju tal se vzorčenje tal na istih vzorčnih mestih izvede v približno istem času kot pri prvem vzorčenju tal in z enako pokrovnostjo tal na posameznem vzorčnem mestu, če je to mogoče.

(7) Pri vzorčenju iz drugega in tretjega odstavka tega člena je treba na izbranih vzorčnih mestih na kmetijskih zemljiščih upoštevati naslednje razrede rabe zemljišč iz predpisa, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

1. njiva (1100),
2. vinograd (1211),
3. intenzivni sadovnjak (1221),
4. ekstenzivni sadovnjak (1222),
5. trajni travnik (1300),

(8) Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) v sodelovanju z nosilcem javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal (in nosilci javnega pooblastila za spremljanje stanja kmetijskih tal) iz zakona, ki ureja kmetijstvo, pripravi letni načrt vzorčenja in analiziranja tal, vključno z naborom parametrov iz 4.člena tega pravilnika za izvedbo nalog iz tretjega in četrtega odstavka tega člena najkasneje do 28. februarja vsakega leta.

(9) Nabor parametrov iz prejšnjega odstavka se lahko na predlog nosilca javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal (ali nosilca javnega pooblastila za spremljanje stanja kmetijskih tal) iz zakona, ki ureja kmetijstvo, med izvajanjem letnega načrta dopolni, če to izhaja iz specifičnih razmer na terenu ali zaradi specifičnih potreb ugotavljanja stanja kmetijskih tal, in če dopolnitev nabora parametrov pisno potrdi ministrstvo najkasneje v 15 dneh po prejemu pisnega predloga.

3. a člen **(določitev vzorčnega mesta in globine vzorčenja)**

(1) Vzročno mesto za vzorčenje tal je površina tal znotraj kroga s polmerom 10 m, ki se opredeli s koordinatami vzorčenja (X, Y ali e, n), pri čemer morajo biti na vsakem vzorčnem mestu upoštevana talni tip in podnebne razmere.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek je površina na vzorčnem mestu zaradi različnih ovir na vzorčnem mestu, kot so stavbe, skale, vodne površine, tlakovane ali z drugimi materiali utrjene površine, ali zaradi načina obdelave na kmetijskem zemljišču, kot je na primer pasovni način obdelave v sadovnjakih ali vinogradih, lahko tudi manjša, vendar ta ne sme biti manjša od 100 m².

(3) Vzorčno mesto iz prvega odstavka tega člena se lahko prestavi, če se izkaže, da na prvotno določenem vzorčnem mestu odvzem vzorcev tal v skladu s tem pravilnikom ni več mogoč.

(4) Vzorci tal se na vzorčnem mestu odvzamejo na globinah, ki so 0-10 cm, 10-20 cm in 20-30 cm.

4. člen **(parametri za spremljanje stanja kmetijskih tal)**

- (1) Parametri za spremljanje stanja kmetijskih tal so osnovni pedološki parametri iz zakona, ki ureja kmetijstvo.
- (2) Za ugotavljanje degradacije kmetijskih tal se spremlja še biotske lastnosti tal, erozija tal, zbitosti tal in zakisanje tal. Za spremljanje vsebnosti težkih kovin in drugih onesnaževal v tleh se upoštevajo parametri v skladu iz predpisa, ki ureja mejne, opozorilne in kritične emisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh.

5. člen
(metodologija in način vzorčenja kmetijskih tal)

- (1) Za analize vzorcev tal se uporabljajo analizne metode, vključno z laboratorijskimi in terenskimi metodami, ki so validirane in dokumentirane v skladu s standardom SIST EN ISO/IEC 17025 ali drugim enakovrednim evropskim ali mednarodno priznanim standardom.
- (2) Način vzorčenja kmetijskih tal je v prilogi 1, ki je sestavni del tega pravilnika.
- (3) Za analize osnovnih pedoloških parametrov tal iz prvega odstavka prejšnjega člena in parametrov za spremljanje vsebnosti težkih kovin in drugih onesnaževal v tleh iz tretjega odstavka prejšnjega člena se uporabljajo standardi, določeni v prilogi 2 pravilnika, ki ureja monitoringa kakovosti tal.
- (4) Vzorca tal se ne sme vzeti med ali takoj po obdobju suše, ki traja več kot 30 dni, ali ko so tla zmrznjena, poplavljenjena, prekrita s snegom ali nasičena z vodo.
- (5) Vzorec tal iz posamezne globine tal je glede na velikost vzorčnega mesta sestavljen iz 10 do 25 enot vzorca tal, odvzetih na istem vzorčnem mestu. Za posamezni vzorec tal se odvzame 2 do 3 kg svežih tal. Če to ni mogoče, je treba razloge za odvzem manjših količin svežih tal navesti v poročilu iz xx. člena tega pravilnika.
- (6) Na vzorčnem mestu je treba narediti:
 - fotografijo vzorčnega mesta. Če so tla na vzorčnem mestu heterogena, se naredi več fotografij, ki se jih priloži v poročilu iz xx. člena tega pravilnika;
 - fotografijo sond z vzorci tal, če se vzorci tal odvzamejo s sondo.
- (7) Odvzeti vzorci tal morajo biti zavarovani pred dnevno svetlobo in od odvzema do oddaje v laboratoriju tal shranjeni v embalaži v skladu s standardom SIST ISO 18400-105 ali drugim enakovrednim evropskim ali mednarodno priznanim standardom. Vzorce tal je treba med prevozom v laboratorij hraniti na hladnem do temperature 15 °C in dostaviti v laboratorij najpozneje v 72 urah po njihovem odvzemu.

4. člen
(laboratorijsko analiziranje vzorcev kmetijskih tal)

- (1) Priprava vzorcev tal poteka po postopku v skladu s standardom SIST ISO 11464 ali SIST EN 16179 ali drugim enakovrednim evropskim ali mednarodno priznanim standardom.
- (2) Izvedba vzorčenja tal se opravi v skladu s standardom SIST ISO 18400-203 ali SIST ISO 18400-205 ali v skladu z drugim enakovrednim evropskim ali mednarodno priznanim standardom.
- (3) Pred analizo je treba vzorce tal pripraviti v skladu s standardom SIST ISO 11464 ali SIST EN 16179 ali v skladu z drugim enakovrednim evropskim ali mednarodno priznanim standardom, razen če v standardih za določevanje posameznih parametrov ni navedeno drugače.
- (4) Za pripravo vzorca tal za analizo arzena (As), bakra (Cu), kadmija (Cd), kroma (Cr), niklja (Ni), svineca (Pb) in živega srebra (Hg), cinka (Zn), kobalta (Co), molibdena (Mo) se uporablja standard SIST ISO 11466 ali SIST EN 16174 ali SIST ISO 12914 ali drug enakovreden evropski ali mednarodno priznani standard.
- (5) Za pripravo vzorca tal za analizo nevarnih snovi v tleh, ki so aromatske spojine, policiklični aromatski ogljikovodiki, poliklorirani bifenili, insekticidi na bazi kloriranih ogljikovodikov, druga fitofarmacevtska sredstva in ogljikovodiki, ki izvirajo iz nafte (mineralna olja), določenih v skladu s

predpisom, ki ureja mejne, opozorilne in kritične imisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh, se uporablja standard SIST ISO 14507 ali SIST EN 16179 ali drug enakovreden evropski ali mednarodno priznani standard, razen če v standardih za določevanje posamezne od teh nevarnih snovi ni navedeno drugače.

(6) Rezultati analiz osnovnih pedoloških parametrov se podajajo na zračno suh vzorec.

Za 6. člen (zagotavljanje kakovosti)

(1) Nosilec javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal in nosilec javnega pooblastila za spremljanje stanja kmetijskih tal iz zakona, ki ureja kmetijstvo, morata pri terenskem vzorčenju in laboratorijskih analizah iz tega pravilnika izvajati kontrolo kakovosti in zagotavljati kakovost opravljenega dela v skladu s pogoji, določenimi v xx. členu Pravilnika, o pogojih, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila za krovno spremljanje stanja kmetijskih tal, ali v xx.členu Pravilnika o pogojih, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila za spremljanje stanja kmetijskih,

(2) Kontrola kakovosti mora zagotoviti redne in dosledne preglede za zagotovitev celovitosti, pravilnosti in popolnosti podatkov, identificirati in obravnavati napake in opustitve določenih opravil ter vse postopke in opravila dokumentirati in arhivirati.

7. člen (vsebina poročila o stanju kmetijskih tal)

Poročilo o stanju kmetijskih tal mora vsebovati vse podatke iz tega pravilnika. Vsebina mora biti opremljena tudi slikovnimi oziroma grafičnimi podatki. Minimalna vsebina poročila obsega:

- podrobnejša analiza opravljenih aktivnosti v letu,
- število vzorčenj kmetijskih tal,
- opis opravljene krožne analize laboratorijev
- opisi trendov stanja kmetijskih tal,
- finančni obračun državnega monitoringa.

Lahko se pa poročila dopolnijo še z drugimi vsebinami, ki se predhodno uskladijo z ministrstvom.

KONČNA DOLOČBA

8. člen (začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana, dne

EVA 2021-2330-XXXX

dr. Jože Podgoršek
minister za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano